

Anhörigperspektiv i vård och omsorg

Zophia Mellgren, Sveriges Kommuner och Regioner

Föreläsning Nka 24 januari 2023

Upplägg

- Vårdsnivåer
- Stegvis vård
- Slutenvård och öppenvård
- Vårdprocesser
- Samverkan och samarbete

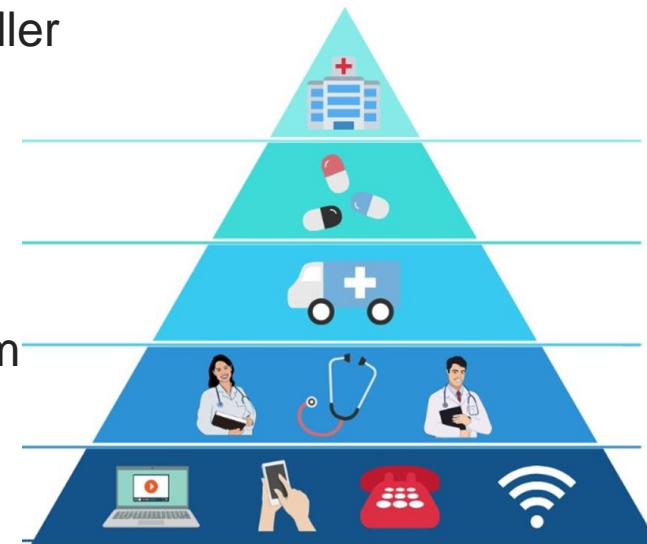
Vårdnivåer

Källa: Linnea Lin, Karolinska Institutet

Vårdnivåer

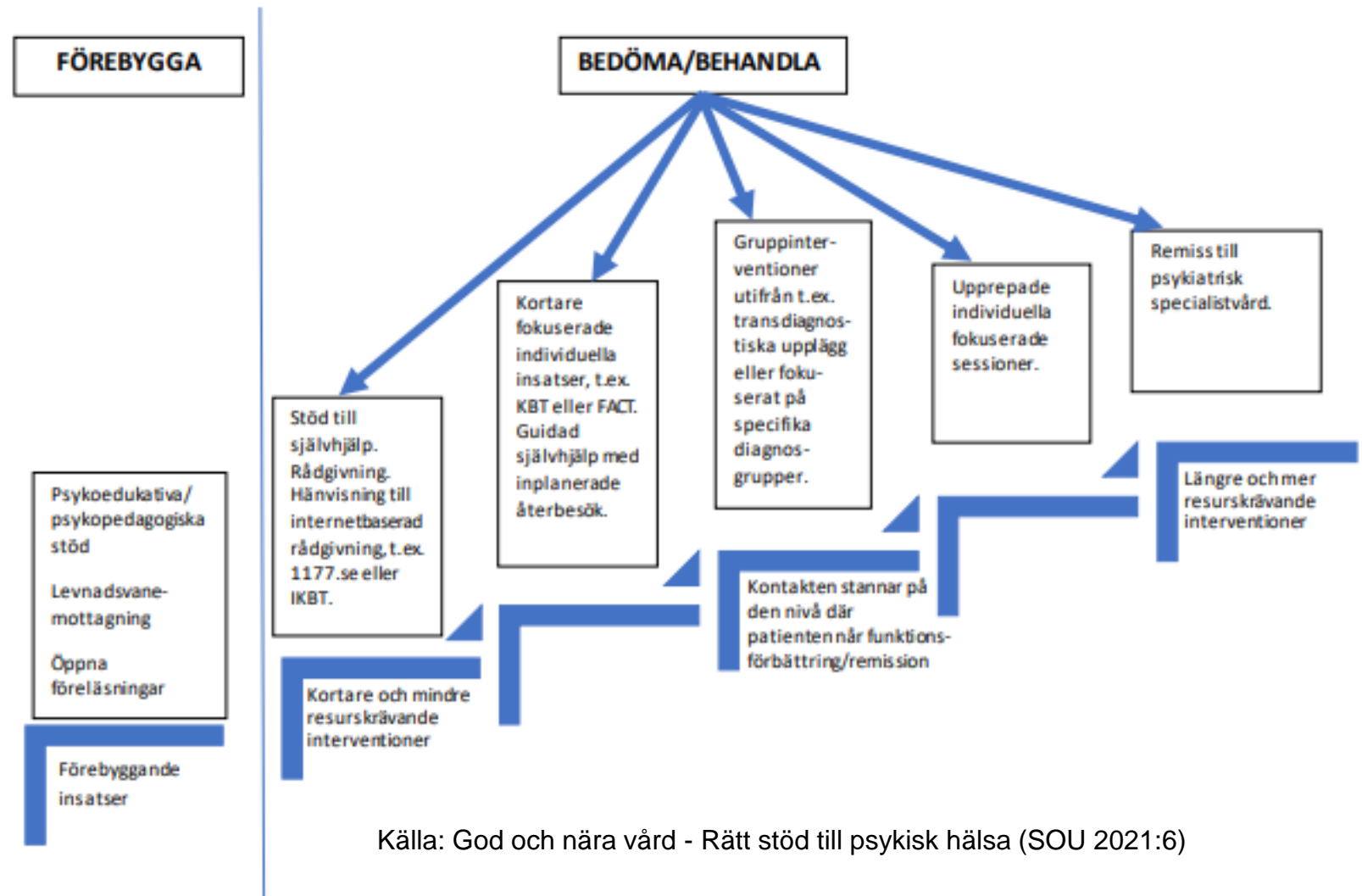
1. **1177 eller digitala vårdtjänster** – lindriga besvär eller icke-akuta besvär.
2. **Primärvård / vårdcentral** – Behandlar och utreder lindrigare depressioner, ångestproblematik m.m. Fixar med sjukskrivningar och remitterar svårt psykiskt sjuka patienter till psykiatri
3. **Akutmottagning** – inga större utredningar, diagnostik av psykiska tillstånd eller initierande av behandlingar. Fokus på akuta psykiska tillstånd, tex **psykos, maniska episoder, akut suicidalitet** (självmondsbenägenhet, självmordsförsök) och avgöra om en patient behöver läggas in på avdelning eller kan gå hem.
4. **Allmänpsykiatri och barn- & ungdomspsykiatri (BUP)** – första steget inom specialistvård för psykiatri. Personer i behov av mer psykvård än vad som erbjuds på vårdcentral eller psykakuten. Här görs basala/breda psykiatriska utredningar.
5. **Specialistpsykiatri** – tar hand om patienter med specifika sjukdomar av allvarigare grad. Krävs oftast remiss från antingen vårdcentral eller allmänpsykiatrisk klinik, men tillåter även egenanmälan utan remiss.

Källa: Linnea Lin, Karolinska Institutet

Exempel på stegvis vård för psykisk hälsa

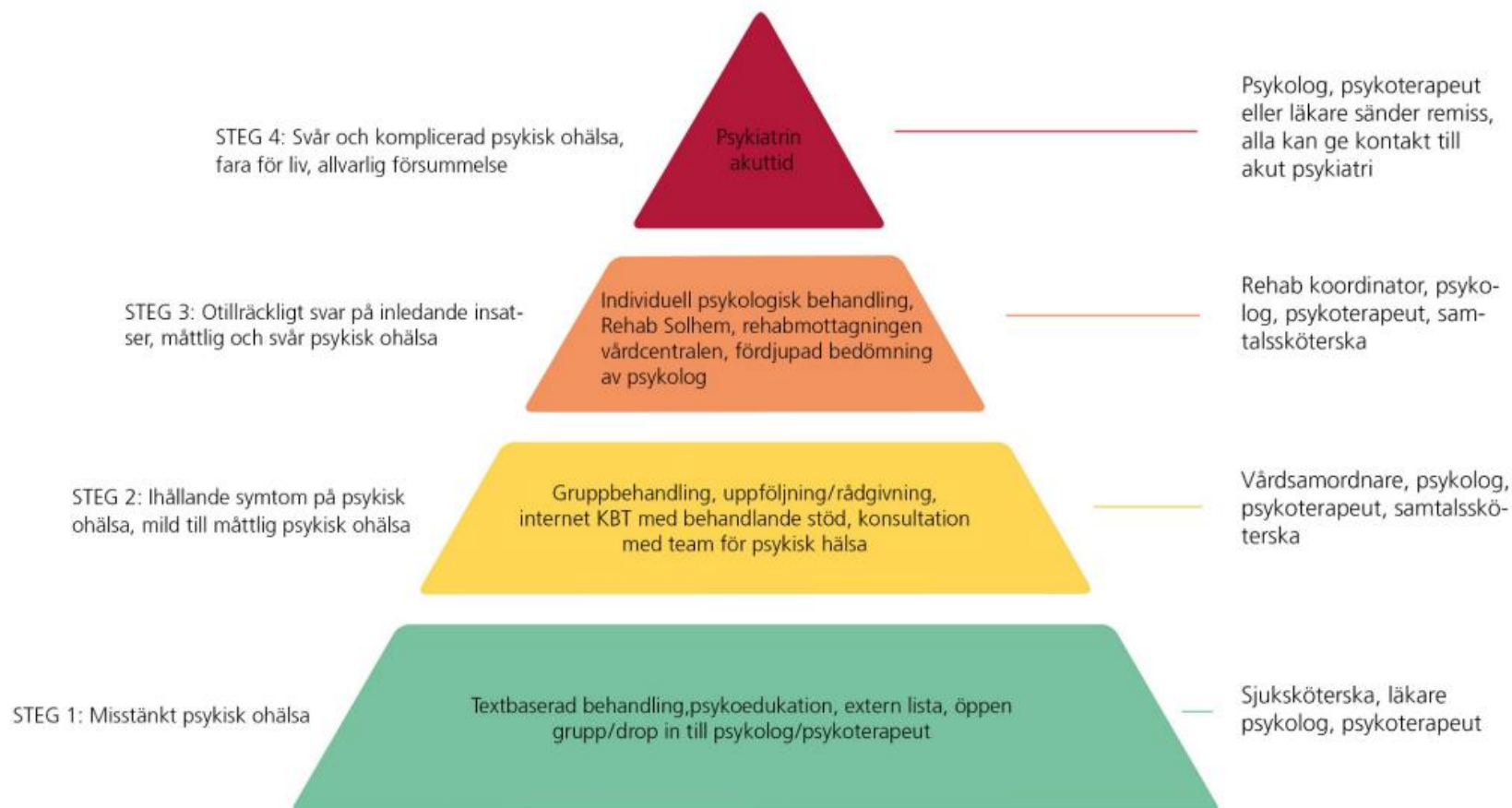
- Behovet styr insatsers innehåll och omfattning.
- Kartlägg/utred så mycket som behövs för att ge rätt stöd.
- Sätt in stöd direkt när behov identifierats - många insatser kan ges utan diagnos.
- Rätt stöd säkras genom systematisk uppföljning.

Källa: God och nära vård - Rätt stöd till psykisk hälsa (SOU 2021:6)

Närhälsan Stegvis modell för psykisk ohälsa

Möjlig ansvarig personalkategori

Slutenvård och öppenvård

- **Slutenvård** om du läggs in och får stanna på sjukhuset för att exempelvis opereras eller genomgå en behandling vårdas du i den slutna vården.
- **Öppenvård** om man kommer till mottagningen för undersökning eller behandling och får gå hem igen när den är avslutad.

Vårdprocessen – i heldygnsvården

Inskrivning

Insatser

Planering

Utskrivning

Uppföljning
och fortsatt
samverkan

Socialpsykiatrin

Psykiatrisk
öppenvård

Psykiatrisk
heldygnsvård

Inskrivning

Insatser

Planering

Utskrivning

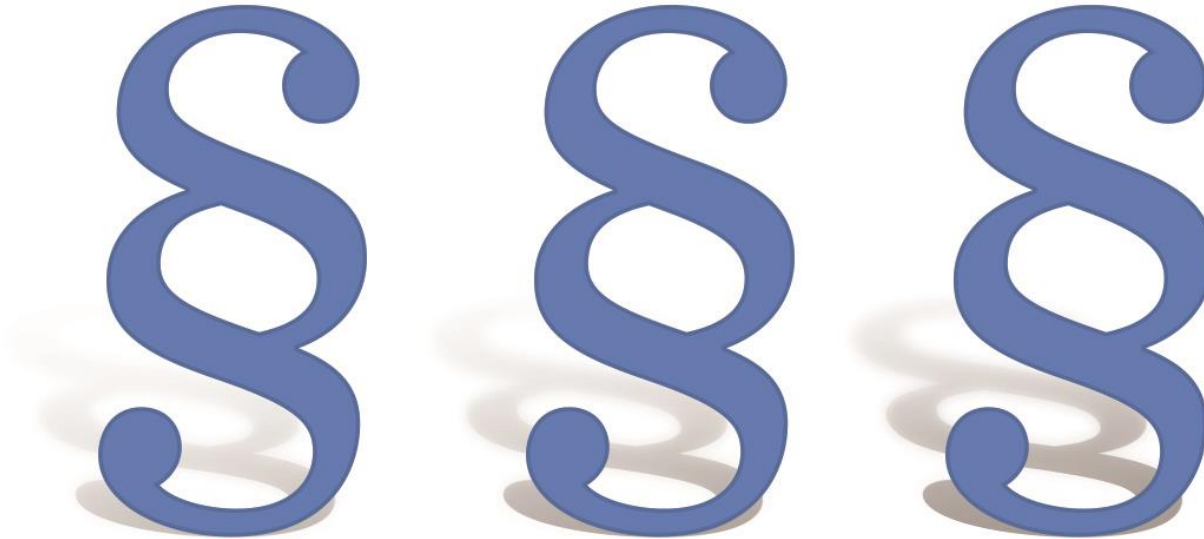
Uppföljning
och fortsatt
samverkan

Samordnad individuell plan – SIP

- När personer som behöver stöd från flera aktörer
- För alla oavsett ålder och behov
- Individens behov i fokus
- Planen beskriver insatser och ansvar

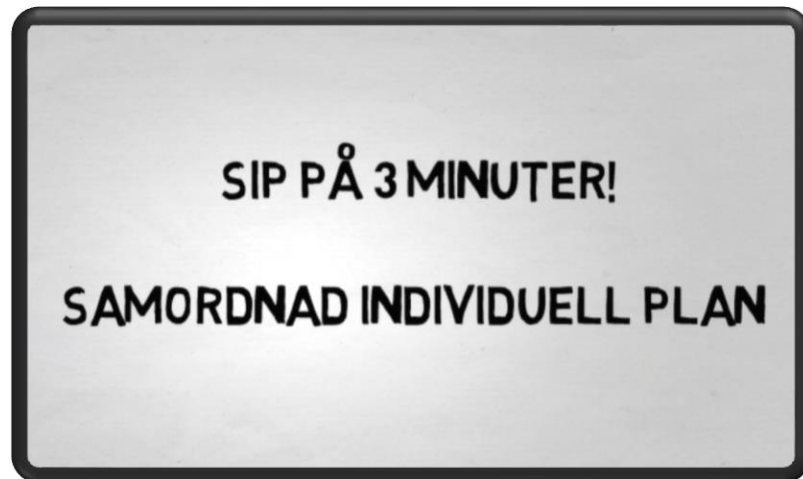

SIP finns i tre lagar

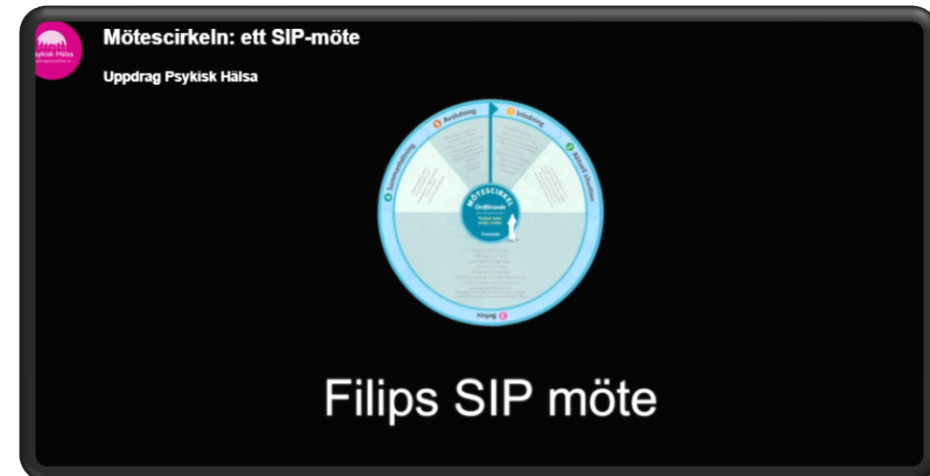

Sedan 2010 finns SIP i både Hälso- och sjukvårdslagen (16 kap. § 4) och Socialtjänstlagen (2 kap § 7). Från 2018 är SIP även en del av lagen om samverkan vid utskrivning från slutna hälso- och sjukvård.

Om du veta mer...

[Vad är SIP?](#)

[Hur går ett SIP-möte till?](#)

Sekretess

- **Man får inte berätta något om en patient för någon annan än den som deltar i just denna patients vård.**
- **Personal får alltså inte diskutera en patients uppgifter med en kollega som inte deltar i patientens vård eller behandling, även om han eller hon i sin tur också har tystnadsplikt.**
- **Det är inte självklart att uppgifter om en patient får lämnas ens till patientens nära anhöriga eller andra närstående.**
- **Det finns ingen särskilt utformad sekretessbrytande regel vad gäller uppgiftslämnande till en patients närstående.**

... men det finns ändå saker personalen kan göra...

- **Uppmärksamma och lyssna på anhöriga** – man kan alltid ta emot information
- **Hålla dem informerade** – generell information kan man alltid ge
- **Uppmärksamma deras behov av stöd för egen del** – hänvisa eller ge insatser
 - Kommunen: Anhörigkonsulenter/anhörigombud/anhörigstödjare
 - Regionen: Vårdcentralen/specialistsjukvården - kontaktsjuksköterskor, kuratorer
 - 1177 information och vägledning

Tack för att ni lyssnat!